

Литвиненко О. О. До особливостей викладання української мови як іноземної в технічних ВНЗ / О. О. Литвиненко // Проблеми і перспективи мовної підготовки іноземних студентів: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції (12 – 13 жовтня 2017 р.). – Харків: ХНАДУ, 2017. – С. 98 – 101.

**До особливостей викладання української мови як іноземної
в технічних ВНЗ**

Литвиненко О. О.

*к. філол. н., доцент кафедри історії та мовознавства Українського
державного університету залізничного транспорту*

м. Харків, Україна

e-mail: olytv@yahoo.com, litvinenko@kart.edu.ua

В умовах необхідності інтеграції сучасної вищої освіти в Україні до системи європейської освіти великого значення набуває підвищення якості навчання й викладання української мови для студентів вищих навчальних закладів загалом і для іноземних студентів зокрема. Таким чином, виникає потреба в навчальних матеріалах, підручниках, посібниках, тестових завданнях тощо не лише в паперовому, а і в електронному вигляді з метою уможливити як аудиторне, так і позааудиторне, самостійне навчання студентів, а головне – покращити рівень їх практичної підготовки, мотивувати не лише до вивчення, а й до застосування української мови не тільки як інструмента здобуття освіти, а й у повсякденному житті. Тут слід наголосити на тому, що такі підручники й посібники мають містити навчальний матеріал, розрахований і на рівень фахової підготовки студентів, і на вікові особливості, коло їхніх зацікавлень, містити розділи для розмовної практики, розширення культурного світогляду і сприйняття іноземними студентами України як держави загалом і української мови зокрема.

Позитивним моментом є те, що за останні роки видання підручників і посібників з української мови як іноземної значно збільшилося в Україні й за кордоном [7]. Погоджуємося з висновком М. В. Луцюк: «У межах навчального курсу іноземної мови неможливо навчити і навчитися цій мові “взагалі”, але можливо оволодіти її фрагментами – доцільно побудованій і тому дієвій підсистемі цієї мови. Побудова такої функціональної підсистеми здійснюється в три етапи: спочатку фіксується обсяг кінцевих знань, якими хоче чи повинен оволодіти студент; потім здійснюється відбір, мінімізація та дозування фактографічного матеріалу, що покриває повністю і надлишково сферу цільової комунікації, і тільки після цього вибирається стратегія навчання» [5]. Оскільки досі бракує повного єдиного курсу з української мови як іноземної, кожен вищий навчальний заклад прагне до укладання свого посібника з урахуванням специфіки напрямку фахової підготовки, зокрема, медичного [1], фармацевтичного [4] та інших [3]. На особливу увагу заслуговує посібник «Українська мова для іноземних студентів» авторського колективу Національного фармацевтичного університету, де автори Лисенко Н.О., Кривко Р.М., Світлична Є.І., Цапко Т.П. послідовно й логічно подали фонетичний, лексичний і граматичний матеріал, підручник із серії «Яблуко» Мар'яни Бурак видавництва Українського католицького університету [2], який розрахований на три рівні вивчення української мови: елементарний, середній і високий, – складається з підручника, робочого зошита й аудіоматеріалів, містить прекрасні тексти й інформацію з українознавства й буде надзвичайно корисним як для студентів, так і для викладачів, а також практикум «Українська мова для іноземців», автори Назаревич Л.Т., Гавдида Н.І., який розраховано на студентів-іноземців, що попередньо навчалися на підготовчих курсах української мови й володіють основами граматики та культури мовлення [6].

Отже, варто наголосити на тому, що «особливість сучасного стану у викладанні іноземної мови навчання полягає у докорінній зміні методичної та методологічної парадигми мовної освіти» [8]. Вступаючи до навчального

закладу в Україні, іноземні студенти вже мають оволодіти українською мовою на базовому рівні (за європейською системою тестування CEFR), а іноземці, які за результатами вступного тестування володіють українською мовою на рівні B2, згідно із загальними навчальними планами вивчають навчальну дисципліну «Українська мова за професійним спрямуванням» за окремими спеціальними програмами для іноземців [8].

Нагальною потребою стає розробка інтерактивного підручника чи посібника з української мови для іноземних студентів технічних спеціальностей, кількість яких в Україні останнім часом зростає, що вимагає підвищення якості освіти, застосування новітніх методик у викладанні українською мовою як спеціальних дисциплін, так і української мови як іноземної з урахуванням відповідної спеціальної лексики, термінології та стилістики.

Література:

1. Бахтіярова Х.Ш., Лукашевич С.С., Майданюк І.З., Сегень М.П., Петухов С.В. Українська мова. Практичний курс для іноземців: Посібник для слухачів підготовчих – відділень і факультетів. – Тернопіль: Укрмедкнига, 1999. – 319 с. [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://intranet.tdmu.edu.ua/data/books/Ukr_lang.pdf
2. Бурак М. «Яблуко»: підручник з української мови як іноземної (базовий рівень). – Львів: Видавництво УКУ, 2015. – 268 с. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://studyukrainian.org.ua/en/books/arc_books
3. Збірник текстів та вправ з української мови для іноземних студентів усіх спеціальностей (I-II курс): метод. реком. для практ. занять та самост.роботи студ. іноземців усіх фак-ів з дисцип. 4 "Українська мова як іноземна" / Уклад. М.В. Арделян; Харківський дер. ун-т харчування та торгівлі. – Харків: ХДУХТ, 2015. – 74с.
4. Лисенко Н.О., Кривко Р.М., Світлична Є.І., Цапко Т.П. Українська мова для іноземних студентів: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 239 с.
5. Луцюк М.В. Підручник з української мови для студентів-іноземців (довузівська підготовка в мовному середовищі). – [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://novyn.kpi.ua/2005-2/07_Lucuk.pdf
6. Назаревич Л. Т., Гавдида Н. І. Українська мова для іноземців. Практикум / Л. Т. Назаревич, Н. І. Гавдида — Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2017. — 188 с.
7. Підручники УМІ. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.ukrainisch-zentrum.slavistik.lmu.de/uk/lehrbuecher-uaf.html>
8. Ушакова Н.І., Дубічинський В.В., Тростинська О.М. Концепція мовної підготовки іноземців у ВНЗ України. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=20&ved=0ahUKEwjRr-ikqpfWAhVHuBQKHXM0DHE4ChAWCGkwCQ&url=http%3A%2F%2Fuapryal.com.ua%2Fwp-content%2Fuploads%2F2012%2F09%2FKontseptsiya-yazykovoy-podgotovki-inostrantsev-2012.doc&usq=AFOjCNFUSI5danqxxOI4lMYiKm13i_xO8Q